

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันไวรัสโคโรนา 2019
 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ในจังหวัดสกลนคร
 Factors Related to Coronavirus (COVID-19) of Elderly with Diabetes Mellitus
 in Sakon Nakhon Province

ประภัศร เรืองฤทธิ์¹, วรินทร์มาศ เกษทองมา^{2*} และ วุฒิพงษ์ ภักดีกุล²

Prapatsorn Ruengrueharn^{1*}, Warinmad Kedthongma^{2*} and Wuttiphong Phakdeekul²

นิสิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ¹,
 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ^{2*}

Student in Master of Public Health Program, Faculty of Public Health, Kasetsart University

Chalermphrakiat Sakon Nakhon Province Campus¹,

Faculty of Public Health, Kasetsart University Chalermphrakiat Sakon Nakhon Province Campus^{2*}

(Receive: June 2, 2022; Revised: September 11, 2022; Accepted: September 26, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบหาความสัมพันธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานในจังหวัดสกลนคร จำนวน 347 คน ระหว่างเดือนธันวาคม 2564 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2565 รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา : ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด สถิติเชิงอนุมาน : สถิติไครสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวาน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ

2. ปัจจัยระดับการศึกษา อาชีพ การเข้าถึงสถานบริการ การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ และการได้รับวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับการรับรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ความรู้มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำ และทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_s = 0.169$, $r_s = -0.203$, $r_s = 0.217$ ตามลำดับ)

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาวางแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวานอย่างถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เสริมสร้างการรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และพัฒนาต่อยอดไปยังกลุ่มผู้ป่วยเรื้อรัง ประชาชนทั่วไปต่อไป

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, โรคเบาหวาน , แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ , โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: warinmad.k@.ku.th เบอร์โทรศัพท์ 098-236-5149)

**บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องการป้องกันไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ในจังหวัดสกลนคร หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

Abstract

This Correlational Research Design aimed to study preventive behaviors of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) and factors related to the prevention behavior of COVID-19. The samples were 347 elderly with diabetes who received services at Tambon Health Promoting Hospital in Sakon Nakhon Province during December 2021 to February 2022. Data were collected by questionnaire with reliability 0.85. Data were analyzed by descriptive statistics : frequency, percentage mean, standard deviation, median, interquartile, minimum and maximum; inferential statistics : Chi-square test and Spearman's correlation coefficient. The results showed that.

1. Preventive behaviors for prevention of coronavirus disease 2019 in elderly with diabetes found that most of them were at low level.

2. Factors of education level, occupation, service accessing, receiving advice from staffs, and COVID-19 vaccination related to COVID-19 prevention behaviors with statistical significance at .05 level. In addition, factors related to COVID-19 prevention behaviors were perception, knowledge, and attitude with statistical significance at $p < .01$ ($r_s = 0.169$, $r_s = -0.203$, and $r_s = 0.217$ respectively).

The results of the study should be applied as a guideline to develop a more appropriate action plan for the prevention of Coronavirus Disease 2019 in the elderly with diabetes. especially activities that promote awareness, attitudes, and develop activity for COVID-19 prevention among the elderly, chronic patients, and people later.

Keyword: Elderly, Diabetes, Health Belief Model, Covid19

บทนำ

ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019; COVID-19) ที่มีความรุนแรงและมีการแพร่ระบาดไปอย่างรวดเร็ว องค์การอนามัยโลก ได้ประกาศให้การระบาดของโรคนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ โรคนี้เป็นโรคติดต่อผ่านระบบทางเดินหายใจที่มีการแพร่กระจายเชื้อผ่านทางสิ่งคัดหลั่ง เช่น น้ำมูก น้ำลาย และเสมหะของผู้ติดเชื้อ การแพร่เชื้อสามารถติดต่อจากผู้ที่ติดเชื้อที่ไม่แสดงอาการได้ หากมีการติดเชื้อในผู้ที่ร่างกายไม่แข็งแรงรวมถึงผู้สูงอายุ จะมีโอกาสเสียชีวิตมากกว่าคนทั่วไปเนื่องจากสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง ภูมิคุ้มกันลดลงตามวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคเบาหวาน องค์การอนามัยโรคได้แนะนำการป้องกันโรคเบื้องต้นให้กับประชาชน ได้แก่ การล้างมือบ่อย ๆ สวมหน้ากากอนามัย ปิดปากจมูกเมื่อไอ จาม รับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่เสมอ และหลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับคนที่แสดงอาการของโรคทางเดินหายใจ เช่น ไอ และจาม (Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital Mahidol University, 2020)

จากการระบาดทำให้ทั่วโลกยังคงมีการตรวจพบผู้ติดเชื้อรายใหม่และมีจำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นทุกวัน และพบว่ากลุ่มผู้เสียชีวิตในประเทศไทยส่วนมากจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ และมีโรคประจำตัว มีอัตราการเสียชีวิตที่สูงที่สุด จากการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานมีแนวโน้มการเสียชีวิตหรือ มีอาการที่รุนแรง และผลการรักษาที่แย่กว่าผู้ที่ไม่เป็นเบาหวานประมาณ 2 เท่า โดยพบอัตราการเสียชีวิตของผู้สูงอายุที่เป็นเบาหวานสูงถึง ร้อยละ 7.30 = เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเสียชีวิตโดยรวมที่พบเพียง ร้อยละ 2.30 มากกว่าบุคคลทั่วไปถึง 3 เท่า ในประเทศไทยมี

ผู้ป่วยเบาหวาน ถึง 4.8 ล้านคน การป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นสิ่งสำคัญสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวาน (Order of the Centre for the Administration of the Situation due to the Outbreak of the Communicable Disease Coronavirus 2019, 2021) และการศึกษาทางคลินิกพบว่าผู้ป่วยเบาหวานที่เป็นโรค COVID-19 ที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ จะมีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตและต้องใช้เวลารักษาตัวในโรงพยาบาลนานกว่าคนปกติ (Bode, Garrett, Messler, McFarland, Crowe, Booth, et al., 2020) จำนวนผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นเบาหวานในจังหวัด สกลนครมีมากถึง 35,497 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.20 ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ป่วยเบาหวาน ทั้งหมด (Sakon Nakhon Provincial Public Health Office, 2021)

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าผู้สูงอายุแต่ละคนมีพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่แตกต่างกัน จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยพบว่าทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model: HBM) มีความเชื่อมโยงกับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่เชื่อว่า “ผู้ที่จะสามารถปฏิบัติตัว เพื่อป้องกันโรคหรือหลีกเลี่ยงการเกิดโรคได้ จะต้องมีความเชื่อว่าตนเองเป็นบุคคลที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค ซึ่งหากเมื่อเกิดเป็นโรคขึ้นจะทำให้เกิดความรุนแรงรวมทั้งมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตได้ ” (Soynahk, Kompayak, & Punthasee, 2018) และพฤติกรรมสุขภาพ การป้องกันโรคที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ดังนั้นการศึกษาเพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน จะนำมาซึ่งข้อมูลที่ได้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตลอดจนเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการให้ความรู้และแนวทางการปฏิบัติ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคในกลุ่มผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นเบาหวานได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน

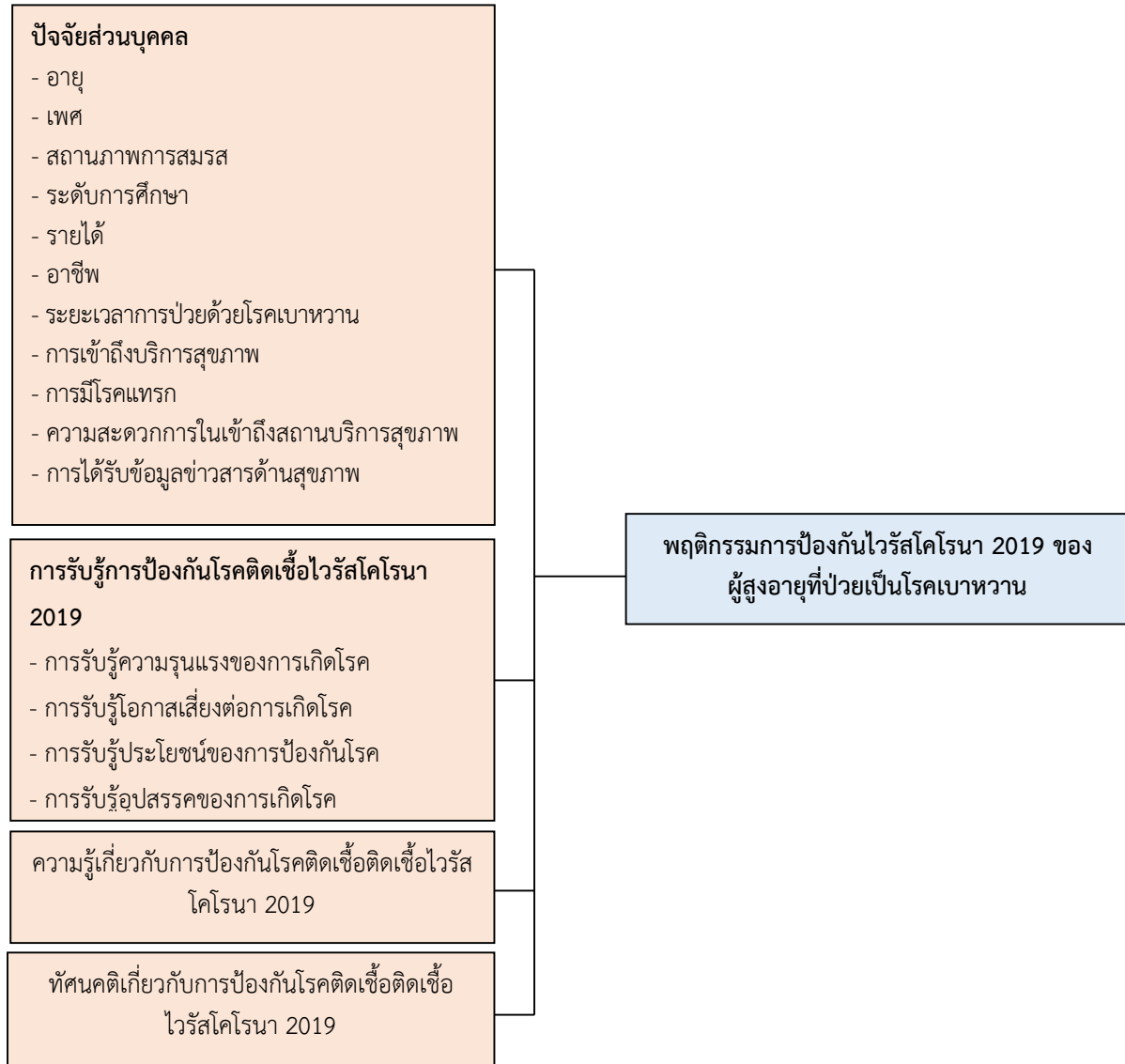
สมมติฐานวิจัย

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้ ความรู้ และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model: HBM) ของ Strecher & Rosenstock (Strecher & Rosenstock, 1996 cited in Powwattana, Kalampakorn, Lagampan, & Rawiworrakul, 2018) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยปัจจัยร่วมที่เป็นตัวแปรต้น ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด 19 การรับรู้เกี่ยวกับด้านความเสี่ยง ด้านความรุนแรง ด้านประโยชน์ของการป้องกันโรค ด้านอุปสรรคในการป้องกันโรคโควิด 19 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

(Department of Disease Control, 2020) ได้แก่ การสวมหน้ากากอนามัย การล้างมือ การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน การเว้นระยะห่างทางสังคม และการสร้างภูมิคุ้มกันร่างกายและจิตใจ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยแบบหาความสัมพันธ์ (Correlational Research Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ในจังหวัดสกลนคร จำนวน 35,497 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรประมาณค่าเฉลี่ยประชากรเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรของ Dattalo (2008) ได้จำนวน 309 คน เพื่อป้องกันการสูญหายของแบบสอบถาม จึงใช้กลุ่มตัวอย่าง

เพิ่มจากกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ ร้อยละ 10 ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 347 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ที่มารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ระยะเวลาการป่วยด้วยโรคเบาหวาน การเข้าถึงบริการสุขภาพ การมีโรคแทรกซ้อน ความสะดวกการเข้าถึงสถานบริการสุขภาพ การได้รับคำแนะนำเรื่องการป้องกันตนเองจากโรคโควิด 19 จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การรับวัคซีนป้องกันโควิด

2. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด 19 ในผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน จำนวน 13 ข้อ แบบสอบถามส่วนนี้มีลักษณะข้อคำถามชนิดเลือกตอบ ประกอบด้วย 3 ตัวเลือก คือ ใช่ ไม่ใช่ และไม่ทราบโดยมีการกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนเป็น 3 ระดับ ในประเด็นรายข้อ (Wantanee, 2019) กล่าวคือ ระดับความรู้ต่ำ หมายถึง คะแนน 5.00-7.70 คะแนน ระดับความรู้ปานกลาง หมายถึง คะแนน 7.71-10.40 คะแนน ระดับความรู้สูง หมายถึง คะแนน 10.41-13.00 คะแนน

3. ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคโควิด 19 จำนวน 14 ข้อ ข้อคำถามเป็นการถามเพื่อวัดทัศนคติการป้องกันตนเองจากโรคโควิด (COVID-19) ในผู้สูงอายุที่ป่วยโรคเบาหวาน ประกอบด้วยทัศนคติด้านความรู้คิด ทัศนคติด้านความรู้สึก และทัศนคติด้านการพร้อมกระทำ ผู้วิจัยได้ปรับสร้างตามแบบการวัดการประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's scale) โดยกำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ 4 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีการกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนเป็น 3 ระดับ ในประเด็นรายข้อ (Wantanee, 2019) กล่าวคือ ทัศนคติระดับดี หมายถึง คะแนน 3.0-4.00 คะแนน ทัศนคติระดับปานกลาง หมายถึง คะแนน 2.01-3.00 คะแนน ทัศนคติระดับต่ำ หมายถึง คะแนน 1.00-2.00 คะแนน

4. การรับรู้การป้องกันโรคโควิด 19 จำนวน 23 ข้อ ประกอบด้วยการรับรู้ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคโควิด 19 การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคโควิด 19 การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคโควิด 19 และการรับรู้อุปสรรคต่อการเกิดโรคโควิด 19 โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นลักษณะการเลือกตอบข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม มี 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีการกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนเป็น 3 ระดับ ในประเด็นรายข้อ (Sising, 2019) กล่าวคือ การรับรู้ระดับสูง หมายถึง คะแนน 3.01-4.00 คะแนน การรับรู้ระดับปานกลาง หมายถึง คะแนน 2.01-3.00 คะแนน การรับรู้ระดับต่ำ หมายถึง คะแนน 1.00-2.00 คะแนน

5. พฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 จำนวน 18 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นลักษณะการเลือกตอบข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม มี 3 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ไม่เคยปฏิบัติ โดยมีการกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนเป็น 3 ระดับ ในประเด็นรายข้อ อิงเกณฑ์ของ (Sising, 2019) กล่าวคือ พฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ หมายถึง คะแนน 1.00-2.00 คะแนน พฤติกรรมในระดับปานกลาง หมายถึง คะแนน 2.01-3.00 คะแนน พฤติกรรมอยู่ในระดับสูง หมายถึง คะแนน 3.01-4.00 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เมื่อผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเสร็จ และผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ส่งไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยจาก คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2 ท่าน และนักวิชาการสาธารณสุขที่มี

ความเชี่ยวชาญในการควบคุมและป้องกันโรคโควิด 19 จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และนำแบบทดสอบมาทดลองใช้ (Try Out) กับผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน จำนวน 30 คน ในจังหวัดที่มีพื้นที่และบริบทใกล้เคียงกับจังหวัดสกลนคร ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ของแบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด 19 เท่ากับ .85 ทศนคติเกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด 19 เท่ากับ .70 พฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 เท่ากับ .76 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด 19 ได้ค่า KR 20 เท่ากับ .75

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตทำการวิจัยในพื้นที่ ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย รายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม พร้อมนัดหมายวันเวลาสอบถาม จนแล้วเสร็จ การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามได้มาตรการของกรมควบคุมโรค (Department of Disease Control, 2020) อย่างเคร่งครัด โดยสอบถามทีละคน ผู้สอบถามและกลุ่มตัวอย่างมีการใส่หน้ากาก เว้นระยะห่างตลอดระยะเวลาการสอบถาม และได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 347 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)
2. วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)
3. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square Test)
4. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ได้แก่ ความรู้ ทศนคติ และการรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman Rank Correlation Coefficient) แบ่งระดับโดยใช้เกณฑ์ของ Phakdeekul (2020) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00-0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.21-0.50 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.51-0.80 มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.81-1.00 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น ก่อนใช้สถิติดังกล่าว พบว่าข้อมูลมีการแจกแจงไม่ปกติ

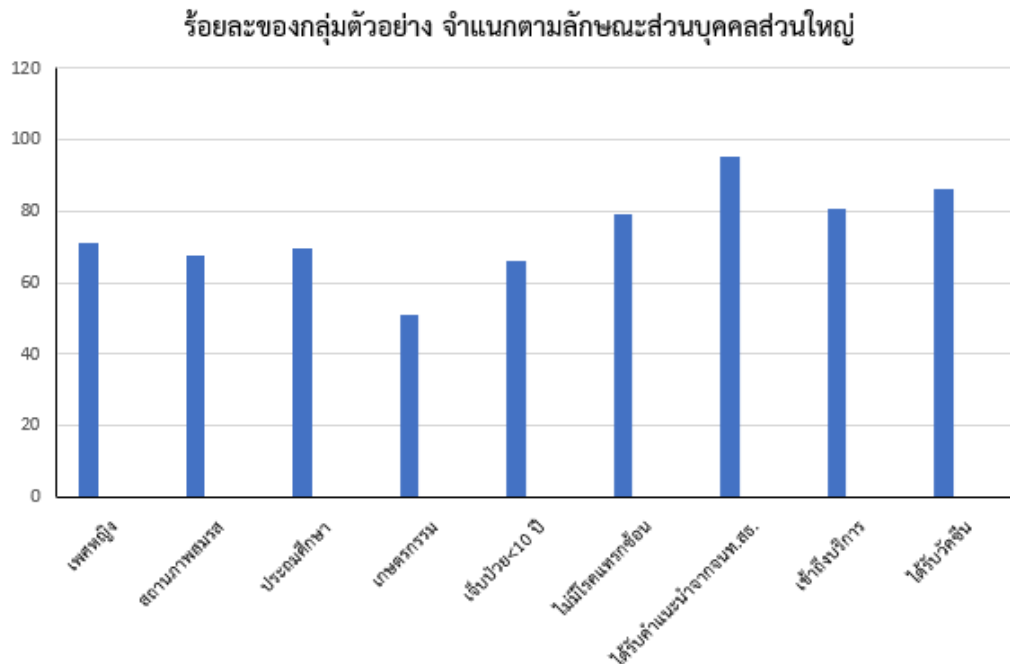
จริยธรรมวิจัย

งานวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร รหัสรับรองการวิจัยเลขที่ SKN REC 2021-016 ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2564 สิ้นสุดวันที่ 2 ธันวาคม 2565 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ วิจัยวิจัย ประโยชน์ และผลกระทบจากการวิจัยให้รับทราบพร้อมให้ลงนามยินยอมตามแบบฟอร์มการยินยอมเข้าร่วมการวิจัยเป็นไปโดยการสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยมิได้บังคับ การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามมาตรการของกรมควบคุมโรค (Department of Disease Control, 2020) อย่างเคร่งครัด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคล

ภาพ 2 แผนภูมิแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลที่พบส่วนใหญ่

จากภาพที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.29 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 66.35 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 69.74 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม 50.79 ระยะเวลาการป่วยด้วยโรคเบาหวานส่วนมากน้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 66.32 ไม่มีโรคแทรกซ้อน ร้อยละ 79.01 ได้รับคำแนะนำเรื่องการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 95.50 เข้าถึงบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ร้อยละ 80.95 และได้รับวัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ร้อยละ 86.15

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นเบาหวาน

ตาราง 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน (n=347)

ลำดับ	ข้อความถาม	จำนวน (ร้อยละ)			M	SD	แปลผล
		ปฏิบัติทุก ครั้ง	ปฏิบัติ บาง ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ			
1	มีการล้างมือทำความสะอาดด้วยสบู่หลังไอ จาม หรือสั่งน้ำมูก	222 (63.98)	123 (35.45)	2 (0.58)	1.37	0.49	ต่ำ
2	มีการล้างทำความสะอาดสิ่งของหรือบริเวณที่ถูกสัมผัส	23 (6.63)	190 (54.76)	134 (38.62)	2.32	0.59	ปานกลาง
3	มีการรักษาระยะห่าง 1-2 เมตรเมื่อจำเป็นต้องพบปะและพูดคุยกับบุคคลอื่น	209 (60.23)	138 (39.77)	0	1.40	0.49	ต่ำ
4	มีการสวมใส่หน้ากากอนามัย เมื่อออกจากบ้าน	278 (80.12)	63 (18.16)	6 (1.73)	2.41	0.45	สูง
5	มีการทิ้งหน้ากากอนามัยเมื่อใช้แล้ว ลงถังขยะที่มีฝาปิดอยู่	57 (16.43)	89 (25.65)	201 (57.93)	2.41	0.75	สูง
6	มีการหลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ที่มีอาการ ไอ จาม	311 (89.63)	35 (10.09)	1 (0.29)	1.11	0.32	ต่ำ
7	มีการไม่สัมผัสตา จมูก ปาก โดยไม่จำเป็น	188 (54.18)	155 (44.67)	4 (1.15)	1.47	0.52	ต่ำ
8	มีการใช้ช้อนกลางในการรับประทานอาหาร	274 (78.96)	64 (18.44)	9 (2.59)	1.24	0.48	ต่ำ
9	มีการทานยาโรคประจำตัวตามแพทย์สั่งเมื่อมีได้	79 (22.77)	74 (21.33)	194 (55.91)	2.34	0.82	สูง
10	มีการรับประทานผัก ผลไม้ วิตามิน เพื่อป้องกันโรคโควิด 19	210 (60.52)	125 (36.02)	12 (3.46)	1.43	0.56	ต่ำ
11	มีการเลือกรับประทานอาหารเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด	257 (74.06)	78 (22.48)	12 (3.46)	1.29	0.52	ต่ำ
12	มีการงดออกจากบ้านเพื่อลดการติดต่อของเชื้อไวรัส	186 (53.60)	157 (45.24)	4 (1.16)	1.48	0.52	ต่ำ
13	มีการหยุดพักอยู่ที่บ้าน ไม่ออกไปที่สาธารณะเมื่อมีอาการป่วย	285 (82.13)	61 (17.58)	1 (0.29)	1.18	0.39	ต่ำ
14	มีการไปพบแพทย์ หรือ จนท.สาธารณสุขทันทีเมื่อมีไข้ ไอ มีน้ำมูก	290 (83.57)	55 (15.85)	2 (0.58)	1.17	0.39	ต่ำ
15	มีการผ่อนคลายความเครียดด้วยการออกไปพูดคุยกับเพื่อน	21 (6.05)	186 (53.60)	140 (40.35)	2.33	0.59	สูง
16	มีการออกกำลังกายเป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน	169 (48.70)	165 (47.55)	13 (3.75)	1.55	0.57	ต่ำ
17	มีการติดตามข่าวสารโรคโควิด 19 ทางอย่างต่อเนื่อง	226 (65.13)	114 (32.85)	7 (2.02)	1.37	0.52	ต่ำ
18	มีการไปพบแพทย์เพื่อรับยาตามนัดทุกครั้ง	280 (80.69)	55 (15.85)	12 (3.46)	1.23	0.49	ต่ำ

จากตาราง 1 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 ที่ปฏิบัติมากที่สุดเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรม การป้องกันโรคโควิด 19 ที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ “สวมใส่หน้ากากอนามัย เมื่อออกจากบ้าน” ($M=2.41, SD=0.45$) และ “ทิ้งหน้ากากอนามัยเมื่อใช้แล้ว ลงถังขยะที่มีฝาปิดอยู่” ($M=2.41, SD=0.75$) รองลงมาคือ “ทานยาโรคประจำตัว ตามแพทย์สั่งเมื่อนึกได้” ($M=2.34, SD=0.82$) สำหรับพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 ที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ “หลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้มีอาการ ไอ จาม” ($M=1.11, SD=0.32$) รองลงมาคือ “ไปพบแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขทันที เมื่อมีไข้ ไอ มีน้ำมูก” ($M=1.17, SD=0.39$) และ “หยุดพักอยู่ที่บ้าน ไม่ออกไปที่สาธารณะเมื่อมี อาการป่วย” ($M=1.18, SD=0.39$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานในจังหวัดสกลนคร

ตาราง 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุ ที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานในจังหวัดสกลนคร

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	พฤติกรรมดี จำนวน (ร้อยละ)	พฤติกรรมไม่ดี จำนวน (ร้อยละ)	χ^2	p-value
1. เพศ			0.101	0.750
ชาย	91 (91.00)	9 (9.00)		
หญิง	222 (89.90)	25 (10.10)		
2. สถานภาพสมรส			0.637	0.425
สมรส	209 (89.30)	25 (10.70)		
โสด/หม้าย/อย่าร้าง	104 (92.00)	9 (8.00)		
3. ระดับการศึกษา			5.817	0.016*
ประถมศึกษา/อื่น ๆ	303 (71.40)	30 (28.60)		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	10 (42.84)	4 (28.16)		
4. รายได้เฉลี่ยผู้ป่วยเบาหวานต่อเดือน			0.048	0.826
≤ 5,000 บาท	272 (90.10)	30 (9.90)		
≥ 5,001 บาท	41 (91.14)	4 (9.86)		
5. อาชีพ			20.131	0.001*
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	117 (95.10)	6 (4.90)		
ประกอบอาชีพ	196 (87.50)	91 (12.50)		
6. ระยะเวลาการป่วยด้วยโรคเบาหวาน			0.983	0.333
≤ 10 ปี	210 (91.30)	20 (8.70)		
≥ 11 ปี	103 (88.00)	14 (12.00)		
7. การเข้าถึงสถานบริการ			22.789	<.001*
สะดวก	263 (93.90)	17 (6.10)		
ไม่สะดวก	50 (74.60)	17 (25.40)		
8. การมีโรคแทรกซ้อน			1.591	0.207
มี	63 (86.30)	10 (13.70)		
ไม่มี	250 (91.20)	24 (8.80)		

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	พฤติกรรมดี จำนวน (ร้อยละ)	พฤติกรรมไม่ดี จำนวน (ร้อยละ)	χ^2	p-value
9. การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่			22.304	<.001*
ได้รับคำแนะนำ	251 (94.40)	15 (5.6)		
ไม่ได้รับคำแนะนำ	62 (76.50)	19 (23.5)		
10. การได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19			13.267	<.001*
รับวัคซีน	217 (94.30)	13 (5.70)		
ไม่รับวัคซีน	96 (82.10)	21 (17.90)		

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานในจังหวัดสกลนคร พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=.016$) โดยผู้สูงอายุที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาขึ้นไปมีพฤติกรรมดีกว่าระดับต่ำกว่าระดับประถมศึกษา ปัจจัยด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=.001$) โดยผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีพฤติกรรมดีกว่าประกอบอาชีพ ปัจจัยด้านการเข้าถึงสถานบริการมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.001$) โดยผู้สูงอายุที่เข้าถึงสถานบริการมีพฤติกรรมดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เข้าถึงสถานบริการ ปัจจัยด้านการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.001$) โดยผู้สูงอายุที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ปัจจัยด้านการได้รับวัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.001$) โดยผู้ที่ได้รับวัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีพฤติกรรมดีกว่าผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับวัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นเบาหวาน

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน

ตัวแปร	พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน		
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_s)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
การรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	0.169**	<.001	ต่ำมาก
ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	-0.203**	<.001	ต่ำ
ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	0.217**	<.001	ต่ำ

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (r_s) พบว่าการรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_s=0.169, p<.001$) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_s=-0.203, p<.001$) ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_s=0.217, p<.001$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานในจังหวัดสกลนคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องด้วยสถานการณ์ที่เกิดการแพร่ระบาดของวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นเรื่องใกล้ตัวของผู้สูงอายุมาก ประกอบกับมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐในการขอความร่วมมือประชาชน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การรณรงค์ให้ความรู้ และมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อหยุดยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อโรค โดยการเรียนรู้จากบุคคลและสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น การรณรงค์การล้างมือด้วยน้ำและสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ การใส่หน้ากากอนามัย การเว้นระยะห่างทางสังคม และการส่งเสริมสุขภาพ ในทุกพื้นที่ทั้งในครอบครัว ชุมชน และสังคม

จากการหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันทำให้เป็นปัจจัยสำคัญกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน สอดคล้องกับการศึกษาของ Pansuma & Boonraksa (2018) ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และช่องทางการรับข้อมูลโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผ่านอินเทอร์เน็ตสื่อสังคมออนไลน์

อาชีพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ไม่ได้มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในสถานที่ที่ต้องพบปะผู้คนจำนวนมาก สอดคล้องกับมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม และด้วยบริบทของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งอยู่ในวัยเกษียณ ส่วนมากจะเกษียณหรือว่างเว้นจากการทำงานด้วยวัย รวมทั้งมีโรคประจำตัว สอดคล้องกับการศึกษาของ Hussain, Bhowmik & Do Vale Moreira (2020) ผลการศึกษาพบว่าอาชีพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของชาวอิรัก

การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน มีความตระหนักถึงการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และมีความตระหนักถึงความรุนแรงหากเกิดโรคขึ้นกับตนเองเมื่อเทียบกับคนที่ไม่ได้รับคำแนะนำ สอดคล้องกับ

การศึกษาของ Kedthongma & Phakdeekul (2022) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก การสนับสนุนทางสังคม การได้รับคำแนะนำ เป็นตัวทำนายที่สำคัญของการมีพฤติกรรมที่ดี ($p<0.01$)

การเข้าถึงสถานบริการ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีการเข้าถึงการรับบริการ เป็นบุคคลกลุ่มที่ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และวิธีป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สอดคล้องกับการศึกษาของ Poomwiset (2011) ผลการศึกษาพบว่า การเข้าถึงสถานบริการมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่เห็นได้วาระยะทางจากที่อยู่อาศัยถึงสถานบริการสุขภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเข้าถึงสถานบริการสุขภาพ ถ้าสถานบริการสุขภาพอยู่ใกล้กับที่อยู่อาศัยสามารถเดินทางไปมาได้สะดวก โอกาสที่จะเข้าถึงบริการสุขภาพจะมีมากกว่าผู้ที่อยู่ไกลและการคมนาคมไม่สะดวก ดังนั้นการเข้าถึงบริการสุขภาพทำให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมป้องกันการโรค และดูแลสุขภาพตนเองดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพ

การได้รับวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการที่ผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานมีโรคประจำตัวนั้น ทำให้มีความตระหนักและเป็นสิ่งชักนำให้มีพฤติกรรมมารับวัคซีนเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สอดคล้องกับการศึกษาของ Myla (2021) ผลการศึกษาพบว่า การได้รับวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกลุ่มตัวอย่าง

การรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 16.9 ($r_s=0.169$, $p<.001$) กล่าวคือผู้ที่มีการรับรู้ที่ดีย่อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ดีเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานที่มีการรับรู้ที่ดี มีการยอมรับและพร้อมที่จะปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อป้องกันตนเองจากการติดเชื้อ สอดคล้องกับการศึกษาของ Weerakajon, Khwanpichit, Nausuwan, & Singweerathum (2021) ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และยังสอดคล้องกับ Liu & Mesch (2020) ผลการศึกษาพบว่า การยอมรับพฤติกรรมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจีนและอิสราเอล การรับรู้มีผลต่อการยอมรับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 20.3 ($r_s=-0.203$, $p<.001$) มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้ที่มีความรู้ต่ำจะมีพฤติกรรมป้องกันการตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ดีกว่าผู้ที่มีความรู้สูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีความรู้มาก มีการปล่อยปะละเลย หรือ มีความประมาทในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความเชื่อมั่นในสิ่งที่รับรู้มากจนอาจขาดความตระหนักที่จะปฏิบัติได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Zhong, Luo, Mei Li, Zhang, Ge Liu, Tian Li et al. (2020) ผลการศึกษาพบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 21.7 ($r_s=0.217$, $p<.001$) กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อ

ไวรัสโคโรนา 2019 ที่ดีขึ้นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ดีจะมีพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากขึ้นด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ Al-Hanawi, Angawi, Alshareef, Qattan, Helmy, Abudawood et al. (2020) ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนชาวซาอุดีอาระเบีย

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ได้แนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อใช้ในการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ได้แก่ แนวทางการให้ความรู้ด้านการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรค เป็นต้น
2. ได้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ที่พบว่า การสร้างเสริมความรู้ที่ถูกต้องมีความสำคัญมากกับสถานการณ์ของโรคที่มีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีช่องทางในการให้ประชาชนได้รับรู้สถานการณ์ ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับโรคอย่างทันทั่วถึง เชื่อมโยงสถานการณ์การแพร่ระบาดความรู้เรื่องโรค วิธีการป้องกันตนเอง รวมทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีการจัดทำรูปแบบการให้ความรู้ และแนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานได้อย่างเหมาะสม
3. ได้ข้อมูล เช่น ความรู้มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนจัดทำโปรแกรมส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวานมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคที่ดี ลดภาวะแทรกซ้อน และความรุนแรงของโรค
4. หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานสาธารณสุขสามารถนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาวางแผนการดำเนินกิจกรรมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และพัฒนาต่อยอดการดำเนินกิจกรรมตามแผนไปยังกลุ่มประชาชนทั่วไป ได้แก่ การปรับทัศนคติให้เกิดความตระหนักถึงในการป้องกันตนเองจากโรค เพราะการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคที่ถูกต้อง ประชาชนต้องมีทัศนคติที่ดี และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและพัฒนาเครื่องมือหรือนวัตกรรมเพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพพร้อมกับเชิงปริมาณอย่างต่อเนื่องและทันสมัยในแต่ละช่วงสถานการณ์ข้อมูลที่สามารถสอดคล้อง และสนับสนุนข้อมูลเชิงคุณภาพที่เราได้ศึกษา เพื่อวางแผนจัดทำโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพต่อไป
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หรือการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อสนับสนุนรูปแบบสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ส่งเสริมความรู้ให้มีการปฏิบัติที่ยั่งยืนมากขึ้น ในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

References

- Al-Hanawi, M. K., Angawi, K., Alshareef, N., Qattan, A., Helmy, H. Z., Abudawood, Y.,... & Alsharqi, O. (2020). Knowledge, attitude and practice toward COVID-19 among the public in the Kingdom of Saudi Arabia: a cross-sectional study. *Frontiers in public health*, 8, 217.
- Bode, B., Garrett, V., Messler, J., McFarland, R., Crowe, J., Booth, R., & Klonoff, D. C. (2020). Glycemic characteristics and clinical outcomes of COVID-19 patients hospitalized in the United States. *Journal of diabetes science and technology*, 14(4), 813-821.
- Dattalo, P. (2008). *Determining sample size: Balancing power, precision, and practicality*. oxford university press.
- Department of Disease Control. (2020). *Guidelines for the Prevention of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) or COVID-19 for the General Public and at Risk Groups*. Retrieved October 15, 2021 from https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/int_protection_030164.pdf. (in Thai)
- Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital Mahidol University. (2020). *Basic knowledge of COVID-19, part 1, COVID-19 Disease, Infection, Illness, Care, Prevention of Infection and Infection. Infectious Disease Medicine and Epidemiology*. Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital. Retrieved October 15, 2021 from <http://phoubon.in.th/covid-19.pdf>. (in Thai)
- Hussain, A., Bhowmik, B., & do Vale Moreira, N. C. (2020). COVID-19 and Diabetes: Knowledge in Progress. *Diabetes Research and Clinical Practice*, 162, 108142.
- Kedthongma, W. & Phakdeekul, W. (2022). Effects on Mental Health and Subjective Well-Being of Thai Marriages with Foreigners During COVID-19 Pandemic. *Positive Psychology and Wellbeing*, 6(1), 863-870. (in Thai)
- Liu, X. J., & Mesch, G. S. (2020). The Adoption of Preventive Behaviors During the COVID-19 Pandemic in China and Israel. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(19), 7170.
- Myla, I. (2021). The Relationship Between Motivation for Preventing COVID-19 and Receiving COVID-19 Vaccination Services. *Journal of the Office of Disease Prevention and Control No.10, Ubon Ratchathani Province*, 19(2), 56-67. (in Thai)
- Order of the Centre for the Administration of the Situation due to the Outbreak of the Communicable Disease Coronavirus 2019 (COVID-19). Retrieved May 30, 2021 from <https://www.moicovid.com/>. (in Thai)
- Pansuma, D., & Boonraksa, P. (2018). Knowledge Attitudes and Preventive Behaviors Covid 19 of the people in Pru Yai Sub-District, Mueang District, Nakhon Ratchasima Province. *Srinakarin Vejsan*, 36(5), 597-604. (in Thai)
- Phakdeekul, W. (2020). *Teaching document of research methodology in public health*. Kasetsart University. (in Thai)
- Poomwiset, P. (2011). *Self-care behaviors of the elderly Nonthaburi Province*. Ratchaphruek College. (in Thai)

- Sakon Nakhon Provincial Public Health Office. (2021). *Elderly and Chronic Disease Work*. Retrieved March 30, 2021, from https://snk.hdc.moph.go.th/hdc/main/index_pk.php. (in Thai)
- Sising, W. (2019). *Factors Associated with Cervical Cancer Prevention Behaviors of Women at Risk, Somdet District, Kalasin Province*. (Master of Public Health), Kalasin University. (in Thai)
- Soynahk, C., Kompayak, J., & Punthasee, P. (2018). A Study of Health Belief Model And The Risk of Type Diabetes in Working Muslim Populations. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 19, 267. (in Thai)
- Weerakajon, P., Khwanpichit, C., Nausuwan, K., & Singweerathum, N. (2021). Perception and Behavior in Prevention of Coronavirus Disease 2019 (COVID -19) of Personnel Working in the Medical Field Medical Center Southern Border Provinces. *Journal of Public Health and Health Sciences*, 3(3), 106-117. (in Thai)
- Zhong, B.-L., Luo, W., Li, H.-M., Zhang, Q.-Q., Liu, X.-G., Li, W.-T., & Li, Y. (2020). Knowledge, Attitudes, and Practices Towards COVID-19 among Chinese Residents During the Rapid Rise Period of the COVID-19 Outbreak: a Quick Online Cross-Sectional Survey. *International Journal of Biological Sciences*, 16(10), 1745.